

Številka: U-I-130/16-7
Up-638/16-8
Datum: 28. 12. 2017

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopkih za preizkus pobude in ustavne pritožbe Polonce Blumauer, Ljubljana, ki jo zastopa Odvetniška družba Dernovšek, o. p., d. o. o., Ljubljana, na seji 28. decembra 2017

sklenilo:

- 1. Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti tretjega odstavka 21. člena Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 58/11 in 90/12) ter ustavnosti in zakonitosti 6. in 10. člena Pravilnika o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu (Uradni list RS, št. 10/12) se zavrže.**
- 2. Ustavna pritožba zoper sklep Vrhovnega sodišča št. X Ips 145/2016 z dne 1. 6. 2016 in sodbo Upravnega sodišča št. I U 1825/2015 z dne 15. 3. 2016 se ne sprejme.**

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Pritožnica je vložila zahtevo za spremembo odločbe o usmeritvi njene hčere v programe vzgoje in izobraževanja. Med postopkom je vložila tudi zahtevo za izobraževanje na domu. Zavod Republike Slovenije za šolstvo je z odločbo pritožnično hčer usmeril v prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom. Določil je, da se pritožnična hči z dokončnostjo odločbe vključi v Center za usposabljanje, vzgojo in izobraževanje Janeza Levca. Pritožnica je vložila pritožbo, ki jo je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljevanju ministrstvo) zavrnilo. Pritožnica je vložila pritožbo, ki jo je Upravno sodišče zavrnilo. Vrhovno sodišče je zavrglo revizijo, ker niso bili izpolnjeni pogoji za dovoljenost revizije.

2. Pritožnica zatrjuje kršitev 2., 14., 15., 22., 23., 25., 52., 53., 54., 56. in 57. člena Ustave. Ne strinja se s stališčem Vrhovnega sodišča, da ni izkazala zelo hudih posledic izpodbijanega predpisa. Kršena naj bi bila tudi pravica iz 6. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – EKČP).

3. Pritožnica meni, da o njeni zahtevi za izobraževanje hčere na domu pristojni organ še ni odločil. Ministrstvo naj bi se do njene zahteve za izobraževanje na domu opredelilo zgolj v obrazložitvi. Nasprotuje stališču ministrstva, da naj bi vložila vlogo za izobraževanje na domu ob neupoštevanju rokov, določenih v Pravilniku o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu (v nadaljevanju Pravilnik). S tem naj bi bile kršene pravice iz 2., 14., 15., 22., 23., 25. in 35. člena, drugega odstavka 52. člena, tretjega odstavka 53. člena in prvega odstavka 56. člena Ustave.

4. Poleg ustavne pritožbe je pritožnica vložila tudi pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti tretjega odstavka 21. člena Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (v nadaljevanju ZUOPP-1) ter ustavnosti in zakonitosti 6. in 10. člena Pravilnika. Zatrjuje, da so izpodbijane določbe v neskladju z 2. členom, drugim odstavkom 14. člena, drugim odstavkom 15. člena, drugim odstavkom 52. člena in tretjim odstavkom 57. člena Ustave ter s 4. členom ZUOPP-1. Pravni interes utemeljuje z vloženo ustavno pritožbo.

B.

5. Pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti lahko da, kdor izkaže svoj pravni interes (prvi odstavek 24. člena Zakona o Ustavnem sodišču, Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS). Po drugem odstavku navedenega člena je pravni interes podan, če predpis ali splošni akt, izdan za izvrševanje javnih pooblastil, katerega oceno pobudnik predlaga, neposredno posega v njegove pravice, pravne interese oziroma v njegov pravni položaj.

6. Tretji odstavek 21. člena ZUOPP-1 ne učinkuje neposredno, zato se pobuda lahko vloži šele po izčrpanju pravnih sredstev zoper posamični akt, izdan na podlagi izpodbijanega predpisa, hkrati z ustavno pritožbo, pod pogoji iz 50. do 60. člena ZUstS (glej sklep Ustavnega sodišča št. U-I-275/07 z dne 22. 11. 2007, Uradni list RS, št. 110/07, in OdlUS XVI, 82). Pobudnica pravni interes utemeljuje z vloženo ustavno pritožbo. Pri razlagi pojma neposrednega učinka predpisov na pravni položaj pobudnika (drugi odstavek 24. člena ZUstS) mora Ustavno sodišče upoštevati, da morajo naslovniki pravnih norm domnevne kršitve človekovih pravic (vključno s kršitvami, ki temeljijo na predpisu, ki je v neskladju z Ustavo) vedno, ko je to mogoče, poskusiti odpraviti že pred pristojnimi sodišči, kar zagotavlja, da se bodo sodišča

opredeljevala tudi do ustavnopravnih vprašanj. Sodišča so namreč tista, ki so v prvi vrsti dolžna razlagati pravo in pri tem na podlagi 125. člena Ustave na vseh stopnjah sojenja zagotavljati varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Iz priložene tožbe izhaja, da pobudnica v tožbi ni zatrjevala protiustavnosti tretjega odstavka 21. člena ZUOPP-1. Zahteva po izčrpanju pravnih sredstev poleg formalnega izčrpanja (tj. vložitve pravnega sredstva) pomeni tudi zahtevo po materialnem izčrpanju (tj. vsebinsko uveljavljanje protiustavnosti ali nezakonnosti predpisa v vloženi pravni sredstvu). Ker pobudnica ni vsebinsko izčrpala pravnih sredstev, z vloženo ustavno pritožbo ne more izkazati pravnega interesa za začetek postopka za oceno ustavnosti tretjega odstavka 21. člena ZUOPP-1, zato je Ustavno sodišče njeno pobudo zavrglo (1. točka izreka).

7. Pobudnica je pobudo vložila v času, ko Pravilnik ni več veljal. Pravilnik je prenehal veljati z uveljavitvijo Pravilnika o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu (Uradni list RS, št. 22/16). Na podlagi prvega odstavka 47. člena ZUstS lahko Ustavno sodišče presoja predpis, ki v času vložitve pobude ne velja več, če niso bile odpravljene posledice njegove protiustavnosti oziroma nezakonnosti. Pobudnik mora za presojo takega predpisa izkazati pravovarstveno potrebo. Pobudnik nima pravovarstvene potrebe za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa, ki je prenehal veljati, če ne izkaže, da bi bilo z morebitno ugoditvijo pobudi mogoče odpraviti posledice protiustavnosti oziroma nezakonnosti.

8. Ustavno sodišče je v sklepu št. U-I-174/05 z dne 13. 12. 2007 (Uradni list RS, št. 122/07, in OdlUS XVI, 87) sprejelo stališče, da se lahko tudi v primerih, ko se s pobudo zahteva presoja ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa, ki je prenehal veljati že pred vložitvijo pobude, pobuda vloži šele po izčrpanju pravnih sredstev zoper posamični akt, izdan na podlagi izpodbijanega predpisa, hkrati z ustavno pritožbo, pod pogoji iz 50. do 60. člena ZUstS. Člena 6 in 10 Pravilnika, ki ju pobudnica izpodbija, ne učinkujeta neposredno. Pobudnica pravovarstveno potrebo utemeljuje z vloženo ustavno pritožbo. Iz priložene tožbe izhaja, da pritožnica v tožbi ni zatrjevala protiustavnosti in nezakonnosti 10. člena Pravilnika. Ker pobudnica v vloženi pravni sredstvih ni uveljavljala protiustavnosti in nezakonnosti 10. člena Pravilnika, z vloženo ustavno pritožbo ne more izkazati pravovarstvene potrebe za presojo ustavnosti te določbe Pravilnika, zato je Ustavno sodišče njeno pobudo zavrglo (1. točka izreka).

9. Pobudnica je s tožbo zatrjevala protiustavnost in nezakonnost 6. člena Pravilnika. Pobudnica bi lahko imela pravni interes le za presojo ustavnosti in zakonitosti tistih podzakonskih določb, na katerih temelji sodba Upravnega sodišča, izpodbijana z ustavno pritožbo. Iz obrazložitve sodbe Upravnega sodišča izhaja, da odločitev Upravnega sodišča ne temelji na 6. členu Pravilnika, ki določa rok za vložitev zahteve za izobraževanje na domu, temveč na 4. členu Pravilnika, ki določa utemeljene razloge za izobraževanje na domu. Ker sodba Upravnega sodišča ne temelji na 6. členu Pravilnika, temveč na 4. členu Pravilnika, morebitna ugoditev pobudi ne bi mogla privedi do izboljšanja pobudničinega pravnega položaja. Zato pobudnica ne

izkazuje pravovarstvene potrebe za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti 6. člena Pravilnika. Ustavno sodišče je njeno pobudo zavrglo (1. točka izreka).

10. Ustavno sodišče ustavne pritožbe ni sprejelo v obravnavo, ker niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 55.b člena ZUstS (2. točka izreka).

C.

11. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi tretjega odstavka 25. člena in drugega odstavka 55.b člena ZUstS v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Rajko Knez, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik in Marko Šorli. Sklep je sprejelo soglasno.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica